

ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР

86053, Донецька обл.,
Ясинуватський район,
с. Піски, вул. Леніна, 31
oblenc@rambler.ru
http://oblenc.edukit.dn.ua

**«Птахам дані крила,
рибам — плавці, а людям,
які живуть у природі, —
вивчення і пізнання
природи: ось їхні крила»
(Х. Марті)**

БЕЗУМОВ**Денис Сергійович**

Директор Донецького обласного
еколого-натуралістичного центру

АЛЕКСАНДРОВА**Надія Павлівна**

В.о. директора Донецького обласного
еколого-натуралістичного центру, відмінник
освіти України, нагороджена нагрудним
знаком «Софія Русова» (2010 р.)

У Донецькій області створено систему позашкільної еколого-натуралістичної освіти, яка реалізується через еколого-натуралістичні об'єднання, клуби, гуртки, громадські дитячі організації, діяльність МАН. Центром еколого-натуралістичного руху в нашому регіоні є Донецький обласний еколого-натуралістичний центр (облЕНЦ). У 1955 році у м. Сталіно було організовано Сталінську станцію юних мічурінців (потім її було перейменовано у Донецьку обласну станцію юних натуралістів). У 1964 р. станцію було переведено у селище Піски Ясинуватського району, де вона і перебуває до цього часу, а з 1993 року станція носить назву Донецький обласний еколого-натуралістичний центр. У закладі працює 21 досвідчений педпрацівник, 1 кандидат біологічних наук, серед них — 5 відмінників освіти, 18 чоловік нагороджено грамотами МОН, Національного еколого-натуралістичного центру, департаменту освіти і науки.

Центр має своє власне двоповерхове приміщення (834 кв.м) з навчальними кабінетами, бібліотекою, виставковим залом, кінозалом, конференц-залом, живим куточком, готельним комплексом.

В еколого-натуралістичному центрі працюють 3 відділи (методичний, біологічний, екологічний) і 1 лабораторія агроекологічних досліджень. Окремою структурою центру є біостанція загальною площею 4.8 га, яка стала базою для проведення лабораторних та практичних занять, для організації дослідницької природоохоронної роботи, літніх польових практик. Відділки біостанції: квітково-декоративний, генетико-селекційний, зоолого-тваринницький, дендрологічний, виробничий, колекційний, польовий, відділки овочевих та плодово-ягідних культур.

Гуртковою роботою на облЕНЦ охоплено 1110 дітей від 5 до 20 років, які об'єднані в 71 гурток за 25 напрямками. Педагоги облЕНЦ працюють з різними категоріями дітей: дошкільниками, учнями загальноосвітніх закладів, дітьми пільгових категорій, студентською молоддю. Постійно працюють гуртки на базі інтернатів для дітей-сиріт і дітей з вадами розвитку. Щоліта на базі центру для дітей соціально незахищеної категорії працює літній екологічний майданчик «Світлячок».

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр разом з 12 міськими і районними екоцентрами (станціями юннатів), загальноосвітніми закладами, громадськими організаціями плідно працюють над актуальною для нашого регіону проблемою — неперервною екологічною освітою і вихованням дітей та учнівської молоді в системі комплексної освіти (дошкільна-загальноосвітня-позашкільна-професійна). З цією метою педагогами облЕНЦ у різні роки було розроблено програми екологічної освіти для роботи у творчих об'єднаннях дітей та молоді, починаючи з дошкільного віку (від 5 років) і до набуття певної професії. Ця робота успішно виконується у рамках організації обласних масових екологічних заходів і в системі проведення методико-педагогічних заходів для педкадрів закладів освіти області: проведення методичних семінарів, практикумів, робота школи педмайстерності «Світло», консультпункту «Потенціал».

Щорічно обласний центр організує проведення майже 30 регіональних масових еколого-натуралістичних заходів і забезпечує участь юннатської молоді Донеччини у 45 всеукраїнських і міжнародних конкурсах.

Серед найбільш масових природоохоронних обласних конкурсів — «Первоцвіт», «Ялинка», «Пташина хатка». У цих заходах беруть участь усі загальноосвітні і позашкільні заклади області. Не менш популярними стали виставки творчих робіт юних флористів та фітодизайнерів — «Благовіст», «Віфлеємська зірка», «Флористика плюс», виставки юних майстрів народних ремесел «Природа та творчість», виставка юних фотолюбителів природи «Крокус». Для юних квітниківів та ботаніків нещодавно було започатковано обласні конкурси «Мініальпінарій на підвіконні» та «Театр флори».

З метою збереження унікальних степових біоценозів Донбасу за підтримки Донецького ботанічного саду і Національного університету та сумісно з Луганським облЕНЦ у 2000 році було започатковано регіональний конкурс «Ковиловий степ». Виконуючи завдання на кожному етапі конкурсу, юні екологи вивчають різноманіття степової флори, перш за все ковили, проводять заходи з охорони та вирощування ковили та інших червонокнижних рослин і проводять просвітницьку роботу серед громадськості щодо збереження унікальних степових ділянок. Цей конкурс привернув увагу також юних природоохоронців з інших регіонів України (Миколаївська, Херсонська області, Кримська АР), які в різні роки ставали його учасниками.

Велику увагу у навчально-виховній діяльності центру приділено роботі з обдарованою молоддю. У цій дуже важливій справі педколектив облЕНЦу співпрацює з Національним університетом (ДонНУ), Донецьким ботанічним садом, Обласним краєзнавчим музеєм, Національним парком «Святі гори». Задля успішної роботи у цьому напрямку щорічно проводяться науково-практичні конференції з різних природничих галузей: конференції юних генетиків-селекціонерів, зоологів, ботаніків, квітниківів, рослинників, екологів, лісівників, тваринників, психологів, хіміків. Переможців цих заходів направляють в подальшому до участі в обласній конференції МАН, у всеукраїнських конкурсах «Юний дослідник», «Природа-людина-виробництво», «Україна-Європа-Світ» та ін. Як результат цієї системної роботи — багато років поспіль юні обдарування Донеччини є постійними переможцями всеукраїнських та міжнародних конкурсів з дослідницько-експериментального напрямку. Їх неодноразово запрошували до Росії, Румунії, США, Польщі, Азербайджану.

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр декілька років працює над створенням освітньо-

професійного комплексу (ОПК). Для проведення системної роботи у цьому напрямку обрано творче об'єднання «Мистецтво фітодизайну». Було розроблено спеціальну програму допрофесійної підготовки учнів. Складено договір з підприємством ООО «Глорія». На базі цього підприємства вихованці проходять практику. Наприкінці курсу програми учні складають іспити з теорії і практики і отримують свідоцтва. Кращих випускників підприємство «Глорія» запрошує на роботу, 7 вихованців стали провідними флористами цієї фірми, деякі з них вже організували свій приватний бізнес у сфері фітодизайну. Зараз в Центрі ведеться робота зі створення нового ОПК на базі творчого об'єднання «Юні аматори зеленої архітектури» і Донецької фабрики декоративних рослин (ФДР).

За роки своєї діяльності Донецький облЕНЦ було неодноразово нагороджено грамотами МОН України, Управління освіти і науки Донецької облдержадміністрації, Українського товариства охорони природи, Міністерства аграрної політики України, Національної академії наук України, Національного еколого-натуралістичного центру, Управління екобезпеки, Обласного краєзнавчого музею. У 2012 році Донецькому облЕНЦ було присвоєно звання лауреата Всеукраїнського конкурсу «Золота когорта позашкільників». З 2010 року Центр включено до переліку найбільших навчальних закладів України. Але головним своїм надбанням та кращою нагородою вважаємо вихованців, які незважаючи на перелік сучасних престижних професій, зберегли вірність дитячим захопленням і вибрали для себе нелегку та, на жаль, матеріально незабезпечену професію хлібороба, біолога-науковця, вчителя. Яскравим прикладом для підростаючого покоління є наші колишні вихованці: Н.Н. Голяков, к.с/г.н., доцент кафедри селекції зерноградської с/г академії (Росія); В.Б. Полфьоров, к.с/г.н., викладач Луганського с/г інституту; А.Н. Рябченко, к.с/г.н., головний агроном СТБ «Шахтар»; А.І. Сафонов, к.б.н., доцент кафедри ботаніки та екології ДонНУ; Є.М. Скубак, науковий співробітник Національного природного парку «Святі гори»; О.І. Юрченко, к.м.н., доктор ННІ Материнства та дитинства (м. Москва, Росія); С.О. Пелічін, агроном КСП «Сонячне» (Донецька обл.); О.В. Цепілова, директор ательє квіткового дизайну «Ольга» (м. Донецьк); Н.Ю. Прокопенко, провідний еколог Донецької станції хімізації сільського господарства. Багато вихованців Донецького облЕНЦ працюють також у закладах освіти і медицини, агрофірмах, на підприємствах ландшафтного та квіткового дизайну. Хочеться сподіватися, що зерна добра і любові до природи, які невтомно сіють в юні душі педагога — позашкільника Донеччини і надалі будуть давати нові сходи на ниві природоохоронної та екологічної справи.

